

महामहिम राजदूत जेम्स एफ. मोरियार्टी
गणेशमान सिंह प्रतिष्ठानमा दिइएको वक्तव्य
फागुन ३, २०६२

नेपालको राजनीतिक संकट : सिंहावलोकन

नमस्ते !

अमेरिकी सूचना केन्द्रसंग मिलेर यस कार्यक्रमको आयोजना गर्नु भएकोमा म सोनी र डा. भण्डारी तथा गणेशमान सिंह प्रतिष्ठानलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

आज म मेरो यो मन्त्रव्य चार नेपाली नागरिकहरुमा समर्पित गर्न चाहन्छु - विजायलाल दास, त्रिवेनी माझी, जीतेन्द्र श्रेष्ठ र उमेश थापा । सबैजना हालसालै बित्तु भएको थियो । संभन्नारहेसम्म, मैले यी चारजनालाई कहिले भेटेको थिइन् । मन्त्रव्यको अन्त्यमा म यस सन्दर्भमा पुनः फर्कने छु ।

म यो सम्बोधन माघ २६ को स्थानीय चुनावको ठीक एक हप्ता पछि र राजा ज्ञानेन्द्रले २०६१ माघ १९ गते सरकारको वागडोर आफै हातमा लिएको एकवर्ष दुई हप्ता पछि गर्दैछु । आज म तपाईंहरुसंग यस समयावधिको वारेमा र नेपालको भविष्यको सन्दर्भमा केही विचारहरु प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

प्रारंभमा म यस हप्ता सर्वोच्च अदालतले भ्रष्टाचार नियन्त्रण शाही आयोगलाई खारिज गरेको र यसबाट पूर्वप्रधानमन्त्री शेर बहादुर देउवा रिहा हुनुभएकोमा ध्यान दिन चाहन्छु । यो निर्णय एक सकारात्मक कदम थियो र यो समस्या विधिको नियम अनुसार समाधान भएको हुनाले आशाप्रद पनि ।

चुनाव भरखैर सम्पन्न भएको अवस्थामा, चुनावको सान्दर्भिकताका बारेमा मेरो राष्ट्रको औपचारिक धारणाबारेमा पनि म केहि भन्न चाहन्छु । हामीलाई डर भएजस्तै, स्थानीय चुनाव दूर्भाग्यवस एक खोको अभ्यास भएको प्रमाणित भएको छ । चुनाव लोकतन्त्रको आधारभूत संरचना हो र हामीलाई स्थानीय चुनावले यो काम गरेको हेर्न इच्छा थियो । तर राजा र मुख्य राजनीतिक दलहरु बिचको निरन्तर धुवीकरणले यस कार्यलाई रोक्यो । मुख्य दलहरुले चुनाव बहिस्कार गरे, अपेक्षाकृत रूपमा थोरै उम्मेदवारले लडे र केही नागरिकले भतदान गरे । समग्रमा भन्नुपर्दा चुनावले नेपालको राजनीनिक समस्याको प्रभावकारी सामना गर्ने एउटा अर्को गुमेको मौकाको प्रतिनिधित्व गन्यो ।

माओवादीले अवैध मानेका चुनावलाई बहिस्कार गर्ने आग्रहमा मात्र उनीहरु सन्तुष्ट थिएनन् । चुनाव विथोल्न उनीहरुले हिंसालाई अघि बढाए । विद्रोहीहरुले उम्मेदवारलाई र उनीहरुको परिवारलाई धीम्क दिए तथा दुई उम्मेदवारहरुको हत्यासमेत गरे । यी कार्यहरु कुनै पनि हालतमा तर्क संगत छैनन् र न्याय तथा शान्तिप्रेमी नेपालीले यसलाई भत्सर्ना गर्ने पर्छ ।

विगत एक वर्षदेखि दरवारद्वारा सञ्चालित अधिनायकवादी शासन स्पष्टरूपमा असफल देखिएको छ। गत वर्ष माघमा राजाले जे-जस्तो सोचेर आफ्नो हातमा शक्ति लिएका थिए, त्यसको ठीक उल्टो नतीजा आइरहेका छन्। राजाले शक्ति लिएको पहिलो वार्षिकीमा मेरो सरकारले भनेभै “दरवारबाट सञ्चालन गरिएको बाहु महिने शासनले परिस्थितिलाई अभ अस्थिर, माओवादी विद्रोहीलाई बलियो बनाउने र राष्ट्रका राजनीतिक दलहरु र राजाबिचको फाटोलाई बढाएको छ। यो रुखो कुरा हो, तर सत्य यहि हो - दरवारी शासनको लेखाजोखाका बारेमा। अभै पनि राजसंस्था आफ्नो कटूर नीतिमा छ, जुन दलहरुको विरुद्ध रहेको छ। हतोत्साहवश, दलहरु दरवार विरुद्धको राजनीतिक क्रियाकलापमा माओवादी पट्टि लागेका छन्।

वास्तवमा राजा र दलहरु अविश्वासको घेरामा बन्दी देखिन्छन् -- चक्कर मात्र काटिरहेका - तर कहिले अग्रगामी नहुने - उनीहरु एक आपसमा निरन्तर नकारात्मक, वैरभाव र दोषारोपण गर्ने गर्दछन्। यतिबेला नेपाललाई शान्ति, सुरक्षा र प्रजातन्त्र अपरिहार्य छ। अभ यी दुवै पक्षले विद्रोहीलाई आ-आफ्नो इच्छा प्राप्तिको निरन्तर संघर्षमा सौदापूर्ण दाउका रूपमा हेरेको पनि देखिन्छ। तिनीहरु बेग्लाबेग्लै रूपमा के प्रश्न गरिरहेका देखिन्छन् भने : - “हामी कसरी हाम्रो तत्कालको राजनीतिक अवस्थालाई अगाडि बढाउन माओवादीलाई प्रयोग गर्न सक्छौं त ?” बरु यी नेताहरुले यो भन्दा गहन एवं अत्यावश्यक प्रश्नको उत्तर खोज्नु आवश्यक छ : “कसरी नेपालमा लोकतन्त्र पुनरवहाली गर्न हामी एकबद्ध भइ काम गर्न सक्छौं र आफ्नो देश र जनतालाई माओवादी खतराबाट बचाउन सक्छौं ।”

दुई वैध राजनीतिक शक्ति बिचको साँचो समझदारी नभए -- गाउँहरुमा, राजा-राजनीतिक दलहरु बिचको गतिरोधबाट वाक्क भएका व्यक्तिहरुमा तथा विद्रोहीहरुले आफ्नो सैद्धान्तिक धारणा त्यागी राजनीतिकको मूलधारमा आउँछन् भनी विश्वास गर्नेहरुबाट, माओवादीले निरन्तररूपमा फाइदा मात्र प्राप्त गर्नेछन्। हामीलाई थाहै छ की इच्छा गर्दैमा मात्र सबै कुरा पुर्दैन। तर राजनीतिक दलहरुले, जसले गत नोभेम्बर महिनामा विद्रोहीहरुसंग बाह-बुँदे समझदारी गरे, त्यस्तै गर्न खोजेको जस्तो देखिन्छ - केहि नभए जस्तो गरि पन्छिने वा उनीहरुको माओवादी साझेदार राजनीतिक लक्ष्य प्राप्त गर्ने हिंसा प्रति प्रतिवद्ध छन् भन्ने तथ्यलाई उपेक्षा गर्ने। यसै सन्दर्भमा केही हप्तायता मैले आफैलाई केही प्रश्नहरु सोधें। जसको मैले असहज उत्तर पाएँ :

- प्रश्न: बाह-बुँदे समझदारीले भने भै के माओवादी साँचो अर्थमा शान्ति र प्रजातन्त्रका लागि कटिबद्ध छन् त ?

छैनन, यदि हामीले समझदारी पढ्यौ भने। अनि माओवादीका उच्चतहका नेता बाबुराम भट्टराईको हालैको वक्तव्य हेच्यौ भने त पक्कै छैनन्। समझदारीको पहिलो बुँदाले के जोड दिन्छ भने समझदारीवालाहरुले - दलहरु र माओवादी - “सबै शक्तिहरु निरंकुश राजतन्त्रको विरुद्धमा केन्द्रित भइ... पूर्ण लोकतन्त्रको वहाली” गर्नेछन्। माओवादीका लागि यसको अर्थ सिर्फ हत्या, अपहरण तथा डर-त्राशलाई निरन्तररूपमा प्रयोग गर्ने मात्र हुन्छ। केही हप्ता यता माओवादी नेताहरुले यसै सन्दर्भमा नेपाली पत्रपत्रिकामा त्राशपूर्ण अन्तर्दृष्टि दिएको पाइन्छ। उदाहरणको निम्ति, समय पत्रिकामा उनले तर्क दिएका छन्: “यदि निरंकुशतालाई हटाउने हो भने सशस्त्र र शस्त्रविहीन शक्ति हातेमालो गरेर अगाडि बढनु पर्छ ।”

• अर्को प्रश्न : माओवादी राजनीतिक मूलप्रवाहमा आउन प्रतिवद्ध छन त ?

समझदारीलाई नियालेर हेर्दा के देखाउछ भने विद्रोहीहरुले दलहरुलाई अभ बढि उनीहरुको समुदायभित्र पुऱ्याउने र माओवादीलाई फाइदा हुने बाटो खोजेको देखिन्छ । फेरि पनि भट्टराईले अरु थुप्रै लेखहरुमा माओवादी विचार प्रष्ट पारेका छन् । “हाम्रो [दलहरुसंगको] कार्य नीति अहिले उस्तै भएको हुनाले हामीले यो साभेदारी स्थापना गरेका हौं,” उनले बाह्न-बुदे सहमतिका बारेमा भने । “तर यदि भोली राजनीतिक अन्तरविरोधको प्रकृति बदलिएको खण्डमा हाम्रो सम्बन्धको प्रकृति पनि बदलिन सक्नेछ ।” यसको भाव यो हो : माओवादीले दलहरुसंग त्यस बेला सम्म मात्र उनीहरुको साभेदारीको वचन कायम राखेछन जुन बेलासम्म उनीहरुको आवश्यकता हुन्छ ।

• अभ एउटा अर्को प्रश्न : यदी दलहरु र माओवादीले कदाचित राजसंस्थालाई ढाल्न समर्थ भए भने त्यस पछि के त ?

यसको उत्तर विशेषरूपले चिन्तापूर्ण छ : माओवादी सशस्त्र रहनेछन्, दलहरु निशस्त्र । अनुमान गर्दा यस अवस्थामा आई पुग्न माओवादीले शाही नेपाली सेनाको ठुलो हिस्सा वा सम्पूर्ण अंगलाई पराजित गरी आफुसंग सम्मिलित गरिसकेको वा निष्प्रभावित गरिसकेको हुनेछ । यसले दलहरुको एक मात्र तर्कसंगत रक्षाको श्रोतलाई हटाउनेछ । सायद यहि नै भट्टराईको मस्तिष्कमा भएको त्यो क्षण हो जुनबेला उनी “राजनीतिक अन्तरविरोध” परिवर्तनको बारेमा कुरा गर्दछन् । जुनसुकै अवस्थामा पनि यो नितान्त दृश्यलेखले दलहरुलाई लामो अवधिसम्म बन्दुकबाट विवाद तय गर्ने बानी परेका सैद्धान्तिक “साभेदार” विरुद्ध रक्षारहित स्थितिमा छोडदछ ।

यी प्रश्नहरु उत्तेजकपूर्ण छन्, जुन उनीहरुको उद्देश्य नै हो । जे भएता पनि, “राजनीतिमा जस्तो सुकै साँठगाँठ पनि सम्भव हुन्छ” भन्ने अभिव्यक्ति यदि कतै उपयुक्त हुन्छ भने त्यो अहिले सन २००६ मा नेपालमा भएको छ । जब माओवादीले सन १९९६ मा हतियार हातमा लिए उनीहरु संघर्षशिल संसदिय प्रणली विरुद्ध आक्रमण गर्दै थिए । उनीहरुले दलका सयौं कार्यकर्ताको हत्या गरे र दलहरुलाई ग्रामिण क्षेत्रबाट लखेटे । तर हालै नेतृत्वको कमि र सम्झौता गर्न इच्छा नगरिएको - विशेष गरि राजाको तर्फबाट तर पूर्ण रूपमा भने होइन - कारणले एक विचित्रको ध्रुविकरण खडा गरेको छ । दुई वैध संवैधानिक कर्ताहरु - जो एकै पक्षमा हुनुपर्ने हो - विभाजित छन् र त्यस मध्ये एउटा कर्ता यस्तो अलग हिंसात्मक शक्तिसंग मिलेको छ जसले लामो समयसम्म एक सर्वसत्तात्मक राज्यको लागि प्रयत्न गरेको छ ।

पहिले पनि उल्लेख गरिएको कुरा हो, भट्ट हेर्दा बाह्न-बुदे समझदारीमा धेरै कुरा आसालागदो देखिन्छन् । तर अमेरिका दलहरु र माओवादी बिचको अप्त्यारो साभेदारीलाई दुराग्रही रूपमा देखदछ । अभ खराब के भने, हामी माओवादी र दलहरुबिच अहिलेको हिसाबले भएको सहकारिता राजनीतिक दलहरु स्वयंका लागि र नेपाली जनताको भविष्यका लागि खतराले भरिएको छ भन्ने ठान्दछौं । नगरपालिका चुनाव अगाडी विशेष उग्रताका साथ अभ्यास गरिएको माओवादी राजनीतिक आतंकले एक भयानक प्रारंभ तय गरेको छ जसले उनीहरुको राजनीतिक साभेदारहरुको लोकतान्त्रिक चरित्रलाई क्षति पुऱ्याउन सक्छ ।

कान्तिपुर पत्रिकासंगको अन्तरवार्ताले केहिलाई माओवादी नेताहरुको लोकतन्त्रप्रति देखिंदो भुकावले संवेदनशिल प्रभाव पारेको हुन सक्छ । तर यदि ध्यान दिएर हेर्ने हो भने माओवादी आफैले यो

खतरालाई महत्व दिएका छन्। त्यस अन्तरवार्तामा प्रचन्ड नामले चिनिएका माओवादीले नेपाललाई दश वर्ष रक्तपातमा परिणत गराएको सशस्त्र संघर्षलाई व्यापक बनाउन आग्रह गरेका छन्। उनले भनेका कुरा म यहाँ उद्धृत गर्न चाहन्छु : “हामी भन्छौं संविधान सभा तथा दल र माओवादीको लोकतान्त्रिक सरकारका लागि एक साभा सेना तयार गरौं। दल र माओवादीको एक समानान्तर सरकार बनाउँ।” समानान्तर सेनासहितको समानान्तर सरकार ? राजनीतिक दलहरूलाई राज्य विरुद्ध भूमिगत हिंसात्मक संघर्षमा माओवादीसंग मिल दिईएको सुझाव हो यो। यो एउटा यस्तो सुन्न हो जसले माओवादीको फाइदाका लागि नेपालमा रक्तपात र दुर्गतिलाई बढावा दिनेछ। यसले द्वन्द्वको शान्तिपूर्वक सम्झौता गराउने तर्फ ध्यान दिएको छैन। मलाई थाहा छ महात्मा गान्धी वा कृष्ण प्रसाद भट्टराईले यस्तो किसिमको सुझावको कस्तो प्रतिक्रिया दिन्थे भनेर।

अबश्य नै, माओवादीको विचारमा रक्तपात राजनीतिको उपोत्यादन हो। यहि साता प्रचण्डले बि.बि.सि. संगको अन्तरवार्तामा लगाएको अनुमानलाई विचार गरौं, जसमा उनले भने पाँच वर्षभित्र राजा या त “जनअदालतबाट प्राण दण्डित हुनेछन् वा देश निकाला हुनेछन्।” जस्तो कि भट्टराईले गत हप्ता एक अन्तरवार्तामा उल्लेख गरे : “इतिहासमा प्रत्येक क्रान्तिले सफलता हासिल गर्नको लागि बलिदानको कोटा माग गर्दछ। सायद अन्य नेपाली पुरुष, महिला र बालबालिकाको अन्तिम बलिदान वा उनको क्रान्तिको लागि दिनु पर्न बलिदानको बारेमा सोचेका हुन उनले।

यो सत्य हो कि जब राजाले गत वर्ष राज्यसत्ता आफ्नो हातमा लिए धेरैले आसा गरेका थिए उनको कदमको लागि उल्लेख गरिएका लक्ष्यहरु पुरा हुनेछन्। तर ति भएनन्। धेरै राष्ट्रवादी नेपाली नागरिकले भै अन्तराष्ट्रिय समुदायले पनि यसलाई पहिचान गरेको छ। सायद सरकारले पनि यस कुरालाई बुझेको छ। तर उ आफु कमजोर देखिने वा नेपालको भाग्य “नियन्त्रण” गरिरहन नपाइने डरले यसका वैध साभेदारहरूसंग मेलमिलापमा आउन चाहेको छैन। पहिलो विषयमा भन्नुपर्दा राजाले दलहरूसंग हात बढाउने र देशलाई लोकतन्त्रमा फर्काउने काम गर्दा कुनै पनि मेलमिलाप र प्रगतिको इमान्दार समर्थकले उनलाई दोष दिँदैन। बरु त्यस्तो निर्णायक नेतृत्वको सबैतिर बाट स्वागत हुने थियो। म फेरी पनि भन्छु नेपालको भाग्य नियन्त्रण गर्ने बारे यहि नै यथार्थ विषय बस्तु हो। वैध नागरिक राजनीतिक शक्तिहरूलाई साथमा नलिएर राजदरवारले देशको भाग्यरेखा निर्माण गर्ने यसको सक्षमता माथिको नियन्त्रण गुमाईरहेको छ। यस धुविकरणले माओवादीको फुटाइ र जीतको रणनीतिलाई सजिलो पार्ने हुनाले उनीहरूले मात्र आत्मबल र प्रभावकारितको लाभ प्राप्त गर्नेछन्।

मैले धेरै पटक भनिसकेको छु, दुई हप्ता अगाडि अमेरिकी प्रशान्त कमाण्डका कमाण्डरले पनि भने, संयुक्त राज्य अमेरिका राजा र दलहरूका विच मेलमिलापको लागि निरन्तर आक्षान गर्दछ। नगरपालिकाको निर्वाचन असफल भएपछि गत हप्ता पनि हामीले सो कुरा दोहोन्यायौं। मुख्य अन्तराष्ट्रिय साभेदारहरूले पनि यसै किसिमको बाटोका लागि आग्रह गरेका छन्। आज म यहाँ फेरी त्यही साभा कुरा निवेदन गर्दैछु। तपाईंहरूको संवैधानिक संकट र शान्ति तथा समृद्धिमाथिको अत्यन्त तत्काल, साथसाथै सबैभन्दा लामो गम्भीर खतरा अर्थात विद्रोहलाई प्रभावकारी ढंगले सामना गर्ने अर्को कुनै व्यवहारिक समाधान छैन। संयुक्त राज्य अमेरिकाको विचारमा विश्वासको आधार स्थापना गर्न राजाले मुख्य राजनीतिक दल र नेपाली जनतालाई उनी गम्भीर छन् भन्ने आश्वासन दिई यस वार्ताको पहल गर्नु पर्छ। र जब त्यस्तो कार्यको एक पटक थालिनि हुन्छ, मलाई विश्वास छ चाँडो भन्दा चाँडो हामी राजनीतिक दलहरूलाई प्रतिकृया दिन र असल नियतले वार्तामा जान आग्रह गर्ने छौं।

माओवादीको बढ्दो त्रासलाई प्रभावकारी ढंगको प्रतिउत्तर दिन र लोकतन्त्रको पुनर्बहाली गर्नका निमित्त कडा सम्झौता, कठिन लेनदेन गर्न जस्ती छ। यस्तो सम्झौतामा दिनहुँ पत्रिकामा समाचारको शिर्षक बन्ने र एउटाले अर्कोलाई तल पार्न खोजे प्रेस विज्ञप्तिहरूको स्थान हुँदैन। नेपालका निमित्त कुनै न कुनै समयमा दल र दरवारका नेताहरु एक कोठामा बसेर अगाडी बद्नका लागि कडा विवरण बनाउनै पदर्ध्द। यो काम अरु कसैबाट हुन सक्दैन। र अवश्य पनि माओवादी बाघ सफलतापूर्वक चढेर फाइदा लिन दलहरु र राजाले सक्ने छैनन्। सजिलै लड्न सकिन्छ र बाघहरु भोकाउछन्।

म सोझै भन्छु : नेपालको वर्तमान संकटको समाधान सजिलो छैन। इतिहास र सामान्य बुझाई र तिनीहरूका नेताहरूको अभिव्यक्तिहरूले यो देखाउँछ कि माओवादी जबसम्म आफू विजयी भएको महसुस गर्दछन् तबसम्म उनीहरूले आफ्नो सम्पूर्ण शासनसत्ता हात पार्ने लक्ष्यलाई छोड्ने छैनन्। र जबसम राजा र दलहरु विभाजित रहन्छन्, र माओवादीले विगत दशकमा गरेको प्रगतिलाई परास्त गर्न एक युक्तिसंगत रणनीति बनाइदैन, माओवादीले आफू विजयी भएको महसुस गरिरहने छ। तितो सत्य के हो भने माओवादीलाई सम्झौता गर्नुपर्ने महसुस तबसम्म हुँदैन जबसम्म उनीहरूले आतंक फैलाएको ठाउँहरुमा निम्न कुरा हुँदैनन्।

- सुरक्षा र सरकारी कार्यालयहरूको पुर्नस्थापना।
- माओवादीको लहडमा भन्दा जनताको चाहना अनुरूपको विकास
- सामाजिक र आर्थिक सुधार।
- सामान्य राजनीतिक क्रियाकलापहरु, राजनीतिक दलहरूको बिना रोकटोकको उपस्थिति र स्थानिय निर्वाचनको पुनः सुरुवात।

यस्तो नहुँदा सम्म माओवादी एकदिन आफ्नो युद्धबाट थाकेर वा आफ्नो निर्विरोध शासन भन्दा विशुद्ध बहुदलिय व्यवस्थानै श्रेष्ठकर ठानेर आउँछन् कि भन्ने आश गर्नु गलत ठहरिने छ। र एउटा संगठित र लोकतान्त्रिक सरकारले मात्रै माओवादीलाई उनीहरूको चाहना नेपाली जनतामा लाद्न मिल्दैन भन्ने कुरा बुझाउन सक्छ। संयुक्त राज्य अमेरिकाले नेपालको नयाँ सरकार जसले लोकतन्त्र, मानवअधिकार र स्वतन्त्रताको आदर र समर्थन गर्दै त्यसलाई सहयोग गर्नका लागि बाटाहरूको खोजि गर्नेछ। यसमा शाहिनेपाली सेनालाई दिईने सहयोग पनि पुनः शुरु हुनसक्नेछ। मलाई विश्वास छ, नेपालका अरु मित्रराष्ट्रहरूले पनि यहि गर्नेछन्।

मलाई आशा छ मैले प्रस्तुत गरेको निकट भविष्यको रूपरेखा कठिन भएपनि अपरिहार्य भएको महसुस गरिनेछ। यस्तो भविष्यको लागि नेपालका सबै वैध राजनीतिककर्ताहरूको दृष्टि र कुशल नेतृत्व आवश्यक पर्दछ।

आफू नेपालमा शान्ति र लोकतन्त्र चाहन्दै भन्ने चरित्रको बचाव गर्नका लागि दलहरूले पहिला आफ्ना माओवादी सहकर्मीहरूलाई हिंसाको प्रयोग स्विकार्य हुँदैन भन्ने कुरा सतेच गराउन एक कडा विज्ञप्ति निकाल सक्दछन्। दोस्रो, दरवारले एक प्रभावकारी माध्यमबाट नेपालमा लोकतन्त्रको पुनर्बहाली गर्न र माओवादी त्रासबाट जोगाउन राजनीतिक दलहरुसंग औपचारिक र ठोस वार्ता गर्न तयार छु भन्ने इच्छालाई स्पष्ट पार्नुपर्नेछ। र अन्तमा म माओवादीको निन्दाशील मन्त्रमा फर्कन्छ,

“हरेक क्रान्तिमा बलिदानको आवश्यकता पर्दछ” र यहाँ म ति तिन जना मानिसहरूलाई सम्झन चाहन्छु जसप्रति मैले यो वक्तव्य समर्पित गरेको छुं ।

- विजय लाल दास, धनुषा जिल्ला नेपाल सदभावना पार्टीका अध्यक्ष जसले मेरार पदको उम्मेदवारीको घोषणा गरेका थिए
- सोही पार्टीका त्रिवेणी माभी जो वडा अध्यक्ष पदमा विराटनगर नगरपालिका - १५ मा निर्बिरोध निर्वाचित भएका थिए
- मात्र २४ वर्षका जितेन्द्र श्रेष्ठ काठमाडौंमा एक ट्याक्सि चालक थिए

माओवादीले यी तिनलाई हालैका दिनमा हत्या गरेका थिए । यो मेरो अनादर हैन । म यी व्यक्तिहरूको यसकारणले सम्झना गर्दैछु कि यसले नेपालमा भइरहेको वियोगान्त स्थितिको हामीलाई सम्झना गराओस् । तिनजनालाई यसकारण मारियो कि कुनै बन्दुक भएको अर्को व्यक्तिले उनीहरूको मृत्युले कुनै एउटा राजनीतिक विचारलाई अगाडि बढाउन सक्छ भन्ने सोच्यो ।

अर्का चौथो शिकार पनि छन् : उमेश चन्द्र थापा, एक राजनीतिक कार्यकर्ता जो नगर निर्वाचनको बिरोध गर्दा सुरक्षाकर्मीको गोलीले मारिए । उनको मृत्युले वैध राजनीतिक दलहरु र सरकार बिचको बढादो दुरीको अर्को दुखदायी स्मरण गराएको छ । मेरो भावात्मक आशा यो छ कि उनको मृत्युलाई नजिकैको फाइदाका लागि प्रयोग गरिनुभन्दा सरकार र दलहरु यो बलिदानलाई मेलमिलाप र सम्झौताको निम्ती उत्प्रेरणाको रूपमा प्रयोग गरुन् ।

नेपाल सामु अहिले तिनवटा भविष्यको संभावना छ - राजा र दलहरु मिले उनीहरूले विशुद्ध लोकतन्त्रको बाटो पहिल्याउन र प्रभावकारी ढंगले विद्रोहको सामना गर्न सक्छन् । राजा र उनको सरकार अरु दमन तर्फ गएमा उनीहरूको प्रयास अन्ततः असफल हुनेछ, र नेपालले अझ रक्तपात र दुर्दशा बेहोनुपर्नेछ । र यदि हतियार भएका माओवादी र निहत्या दलहरु मिलेर प्रचण्ड र बाबुराम भट्टराईको हिंसात्मक क्रान्ति दृष्टिलाई सफलतापूर्वक लागू गर्नसके भने माओवादीले सत्ता लिनेछन् र नेपालले त्यतिबेला बेहोनुपर्ने विपत्तिको सामु अहिलेका समस्याहरु फिक्का हुनेछन् ।

कुन भविष्य रोज्ने भन्ने कुरा नेपालीहरूको रोजाई हो । बाहिरी संसार महत गर्न तयार छ तर गलत बाटो रोजिएमा केही गर्न सक्ने छैन । मलाई तपाईंहरूको देशको माया लाग्छ र मैले भेटेकामध्ये सबैभन्दा राम्रो र लगनशील मानिसहरूमध्ये नेपाली पनि एक हुन् । त्यसकारण म यहाँ उपस्थित सबैजना र मेरो कुरा जुनसुकैरूपमा पनि सुन्ने सबैजनाले आ-आफ्नो ठाउँबाट यस देशका नेताहरूलाई मेलमिलाप, लोकतन्त्र र स्थायी शान्तिको बाटो रोज लगाउन आउने हप्ता र महिनाहरूमा प्रयास गर्नुहोला भन्ने म आशा र प्रथना गर्दछु ।

जय नेपाल !